

SU
PO
2020
ÅRSBOK

4-5

I en osäker värld finns efterfrågan på unik information

8-9

Högerextrem terrorism utgör ett betydande hot i västländerna

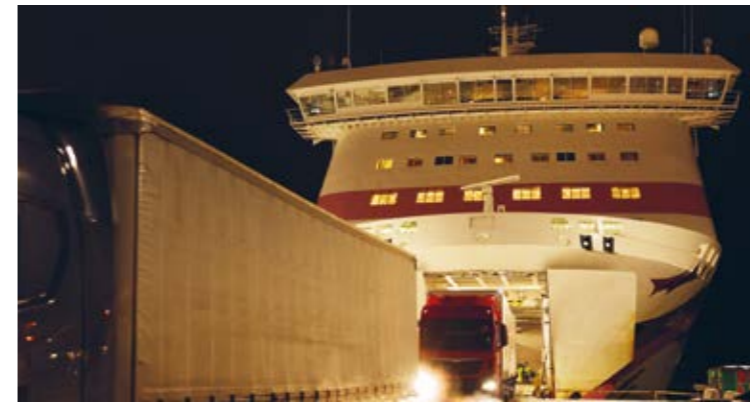
18-19

Det exceptionella året flyttade fokus inom spionage till nätet

INNEHÅLL

- 4-5 I en osäker värld finns efterfrågan på unik information
- 6-7 Efter kalifatet – vilken väg väljer den radikala islamistiska terrorismen?
- 8-9 Högerextrem terrorism utgör ett betydande hot i västländerna
- 10-11 Terrorhotbedömning
- 12-13 Hemligheter, uthållighet och brokiga bakgrunder – nya Skydpoanställda berättar om sitt jobb
- 14-15 Skyddspolisen i tal och siffror
- 16-17 Skyddspolisen sedd med kundens ögon
- 18-19 Det exceptionella året flyttade fokus inom spionage till nätet
- 20-21 Den första kontakten, mötena och testen – så här gör utländska underrättelsetjänster sina värningsförsök i Finland
- 22-23 Skyddspolisens roll har blivit starkare i skyddet av kritisk infrastruktur
- 24-25 Skyddspolisens utredningar av utländska bindningar inriktas noga
- 26-27 Förtroendet för Skyddspolisen har ökat

22-23

Skyddspolisens roll har blivit starkare i skyddet av kritisk infrastruktur

24-25

Skyddspolisens utredningar av utländska bindningar inriktas noga

I en osäker värld finns efterfrågan på unik information

År 2020 var en händelserik fortsättning på 2010-talet, som hade fört med sig många omvälvningar i Finlands säkerhetsmiljö. Utöver coronapandemin framträdde också de mindre positiva sidorna med digitaliseringen allt tydligare. Extremismen antog nya, delvis synliga former i olika länder, även i Finland. Demokratin och den öppna västerländska samhällsmodellen utmanas allvarligt också i länder som ansetts vara stabila demokratier. Även vi måste vara på vår vakt för att undvika att en sådan utveckling blir verklighet i Finland.

År 2020 var det första hela året under vilket Skyddspolisens verksamhet bedrevs med de nya underrättelsebefogenheter som riksdagen enhälligt hade godkänt. Skyddspolisens har nu omkring 500 anställda, och personalstyrkan har nått den nivå som förutsågs i och med att underrättelselagarna trädde i kraft. Arbetet med att fullt ut införa nya verksamhetsmodeller och de nya metoderna för underrättelseinhämtning pågår fortfarande, men Skyddspolisens börjar redan nu i rätt många avseenden se ut som en modern säkerhets- och underrättelsetjänst.

Skyddspolisens verksamhetsområde präglas av ett ständigt behov av förnyelseförmåga. För att kunna lyckas i vårt uppdrag måste vi kunna förutse omvärldsförändringar och utvecklas hela tiden. Underrättelselagstiftningen gav Skyddspolisens möjlighet att inhämta information om hot mot den nationella säkerheten även utan konkret misstanke om brott. Befogenheterna har visat sig vara nödvändiga. De har varit till nytta i många situationer av mycket olika slag. Alla hot mot den nationella säkerheten och statsledningens behov av information i dagens Finland får inte plats inom ramarna för Finlands strafflag. Denna centrala motivering för införande av den nya underrättelselagstiftningen har visat sig vara korrekt.

Det är av yttersta vikt för Skyddspolisens att alltid använda befogenheterna på ett lagligt sätt. Vår verksamhet övervakas av underrättelseillsynsombudsmannen, som publicerade berättelsen om sitt första verksamhetsår sommaren 2020. Enligt berättelsen hade Skyddspolisens användning av metoderna för underrättelseinhämtning varit helt igenom lagenlig. Också finländarnas förtroende för Skyddspolisens har nått rekordhöjder. Vi vill vara värda finländarnas förtroende också i fortsättningen.

Skyddspolisens huvuduppgift är att samla in, analysera och avrapportera unik information för våra kunder, det vill säga i synnerhet statsledningen,

tjänstemän och myndigheter till stöd för deras beslutsfattande. Vi samlar regelbundet in kundrespons om hur stor nytta kunderna haft av den information vi levererat. År 2020 fick vi till stor del positiv respons, men också konkreta utvecklingsförslag. Sådana förslag är värdefulla när vi fortgående utvecklar vår rapportering. Vi låter våra kunder komma till tals också i denna årsbok.

Det går inte att tala om 2020 utan att också nämna coronaviruspandemin. Det exceptionella året märktes också i Skyddspolisens arbete och utveckling, men avspeglade sig lyckligtvis bara i måttfull utsträckning i den nationella säkerheten. Vårvintern 2020 vidtog vi genast förberedelsevis många åtgärder för att bevara vår funktionsförmåga under pandemin, och hotad har denna förmåga inte blivit i något skede.

Rese- och mötesrestriktionerna gjorde det svårare för främmande stater att bedriva personbaserad underrättelseinhämtning i Finland. Efter vissa initiala stelheter ersatte staterna personbaserad inhämtning delvis med allt aktivare cyberspionage. Det betyder inte alls att den personbaserade underrättelseinhämtningen har försvunnit, och således berättar vi också i denna årsbok hur agenter typiskt sett värvas.

Årsboken är skriven i form av artiklar som beskriver olika uppgifter Skyddspolisens sköter inom sitt ansvarsområde. Artiklarna innehåller bland annat framsyn om vilken väg radikal islamistisk terrorism kommer att välja efter Isils kalifat, en redogörelse för Skyddspolisens roll när det gäller att skydda kritisk infrastruktur, en orientering i utredningen av utländska bindningar som en del av säkerhetsutredningar och en presentation av några nya Skypoanställda. Även i år innehåller årsboken en uppdaterad terrorhotbedömning. Hotet har fått allt fler dimensioner men har hållit sig på nivå två, förhöjt hot.

Den senaste tidens händelser i såväl Förenta staterna, Ryssland och Belarus som också exempelvis i Sahelområdet i Afrika har visat hur viktigt det är att kunna förutse utvecklingens gång och bedöma dess konsekvenser för säkerheten. Den unika information som Skyddspolisens inhämtar och analyserar behövs utan tvivel. När statsledningen och myndigheterna i Finland fattar beslut måste de ha tillgång till en så heltäckande och realistisk bild av omvärlden som möjligt.

Antti Pelttari

Polisråd, chef för Skyddspolisens

Efter kalifatet – vilken väg väljer den radikala islamistiska terrorismen?

Den radikala islamistiska terrorismen söker en ny väg framåt efter att terrororganisationen Isil förlorat sitt så kallade kalifat. Verksamheten kan till och med snabbt komma att backa upp en ny aktör, om förutsättningarna är gynnsamma.

Den radikala islamistiska terrorismen är just nu i en övergångsfas och söker en väg framåt. Terrororganisationen Isil blev ett av 2010-talets mest betydande fenomen, och den lockade till sig tiotusentals utländska stridande och erövrade stora områden i Syrien och Irak.

Isil har nu blivit mindre attraktiv efter att organisationen i början av år 2019 förlorade sina territorier i Syrien och Irak. Anhängarna av ideologin och deras nätverk har däremot inte försvunnit. Hotet från radikal islamistisk terrorism kvarstår, men verksamheten söker en ny inriktning.

Verksamheten kan till och med mycket snabbt komma att kanaliseras mot en ny gruppering om omständigheterna är de rätta. Den dragningskraft som Isil med sina kopplingar till konflikten i Syrien och Irak hade bevisar det.

Nya konflikter som blossar upp eller spektakulära terrordåd kan få terroristisk verksamhet att stärkas mycket snabbt. Ledarskapsvakuumet kan fyllas av en ny aktör eller av en redan etablerad aktör, såsom terrororganisationen al-Qaida. Internationella händelseförlopp och incidenter påverkar den radikala islamistiska aktiviteten i hög grad.

Nätverken stärks av återvändande från konfliktområdet

I Europa kommer de radikalismeriska aktörerna i framtiden inte längre nödvändigtvis att vara knutna till en viss organisation. De kan mer allmänt stödja en radikal islamistisk ideologi och använda sig av både al-Qaidas och Isils propagandamaterial.

I Europa och Finland har nätverken vuxit sig starkare bland annat till följd av att fenomenet med utländska stridande nått så pass stora proportioner i fråga om konflikten i Syrien och Irak. De som återvänder från konfliktområdet stärker de radikalismeriska

nätverken i Europa. Vistelsen på Isilkontrollerat territorium har gett upphov till bekantskaper och komplicerade familjeförhållanden över gränserna.

Det är sannolikt att största delen av dem som återvänder fortsätter med radikal islamistisk verksamhet, även om det också finns besvikna bland de återvändande.

Vi ser först i framtiden hur de som återvänder från konfliktområdet i Syrien och Irak påverkar de terroristiska rörelserna. Om den återvändande inte brutit sig loss från ideologin kan personen komma att bli aktiv igen till och med efter en lång tid. Många olika orsaker kan då spela in – händelser i världen eller privatlivet.

Generationsöverskridande radikalisering – ett oroväckande fenomen

Fenomenet med utländska stridande och tanken om ett kalifat spelade en betydande roll för värvningen på 2010-talet. I dagsläget är värvningen inriktad på att stärka nätverken i närmiljön. Uppmaningen är nu att delta i exempelvis stödjande verksamhet i Europa i stället för att komma till konfliktområdet.

Det finns en strävan att förverkliga den radikala ideologin i livet i Europa. Nätverken försöker öka sin anhängarskara genom att i samhället sprida en ideologi och en världsbild som strider mot västerländska värden.

Radikala islamistiska nätverk utvecklas inte bara kring fenomenet med utländska stridande. Även radikaliseringen i närmiljön spelar en väsentlig roll.

Ett oroväckande fenomen är radikalisering över flera generationer. Det finns familjer i Finland där radikaliseringen förts över redan till tredje generationen. Barnen kan redan från början växa

upp i en radikal miljö.

Insatser måste göras för att förebygga att de radikala nätverken stärks. I värsta fall uppkommer det också i Finland nätverk med en parallell radikal verklighet som det är svårt att frigöra sig från.

Jihadisterna gömmer sig djupt på nätet

Terrororganisationen Isil blev en vattendelare inom den digitala radikalismeriska rörelsen. Den synliga aktören i början av 2000-talet hade varit al-Qaida, som spred sina ledares långa predikningar på ljudband och var selektiv när det gällde att rekrytera medlemmar.

Isil gjorde propaganda och radikal islamism mer tillgängliga. Alla kunde hitta Isilpropagandan i en helt ny utsträckning på de mest välkända plattformarna för sociala medier. Plattformarna har blivit striktare i förhållande till terrorpropaganda, men det är svårt att ingripa mot den inte minst på grund av dess omfattning.

Radikalismeriska aktörer utnyttjar smidigt olika plattformar, allt från Tiktok till Jodel. Terrororganisationer kan exempelvis använda sig av kryptovalutor i sina transaktioner.

Isil producerar fortfarande propaganda på flera olika språk. Organisationen har som mål att inspirera sina anhängare till våldsdåd som ger den uppmärksamhet.

Nu sker propagandaverksamheten emellertid mer i det fördolda. De mer välorganiserade aktörerna har återvänt till mer slutna forum som kräver en större ansträngning av den som vill söka sig dit.

De som stöder ideologin har fått en allt mer framträdande position. De tar fram material självständigt. Genom propagandainsatser får de möjlighet att aktivt delta i verksamheten.

Radikalismerisk och högerextrem terrorism utmanar varandra

En oroväckande internationell utveckling har varit hur radikal islamistisk terrorism och högerextrem terrorism påverkar varandra. Muslimbefolkningen har varit måltavla för högerextrema attacker på olika håll i världen.

Efter det högerextrema angreppet i Christchurch i Nya Zeeland har det förekommit uppmaningar i den radikalismeriska propagandan att angripa högerextremerna. De högerextrema aktörerna har i sin propaganda dragit nytta av dåd som utförts av radikala islamister. Orosmomentet består i att de extrema ideologierna ger näring åt våldsdåd mot varandra i Europa.

Trenderna inom europeisk terrorism når ofta Finland med viss fördröjning och avtagande styrka. Internationella nätverk, säkerhetsmedvetenhet och utnyttjande av den digitala världen är gemensamma drag hos terrorism oavsett ideologi.

Högerextrem terrorism utgör ett betydande hot i västländerna

Det ökade hotet om högerextrem terrorism avspeglar sig också i Finland. Nätmiljön har en avgörande roll för spridning av ideologin.

Hotet om högerextrem terrorism har ökat i väst. De senaste årens oroväckande utveckling har märkts genom att flera attacker genomförts, planerade terroråd avslöjats och gärningspersoner anhållits och dömts.

Det största hotet utgörs av enskilda aktörer och smågrupper. De högerextremistiska rörelser som agerar öppet har däremot inte haft någon stor betydelse när det gäller den senaste tidens terrorattacker. De som planerar ett terroråd agerar sällan synligt. I stället brukar de försöka hålla sin verksamhet hemlig.

Åren 2014–2019 mångdubblades antalet högerextrema attentat och även antalet attentatoffer i västländerna. Högerextrema terroråd genomfördes bland annat i Förenta staterna, Kanada, Nya Zeeland, Tyskland, Storbritannien och Norge.

Särskilt dystert var år 2019 då flera omfattande väpnade attacker utfördes. Den allvarligaste av dessa skedde i Christchurch i Nya Zeeland när två moskéer attackerades. Detta terrorangrepp krävde 51 dödsoffer.

År 2020 var däremot lugnare med tanke på antalet genomförda attacker. Det enda större våldsdådet skedde i februari i tyska Hanau när en 43-årig man sköt ihjäl tio personer och slutligen sig själv i ett väpnat angrepp med invandrarfientliga motiv. Samma år avslöjades emellertid också flera planerade attacker.

Attackmålen och fiendebilden bygger starkt på främlingsfientlighet

Högerextrema terrorister har främst etniska och religiösa minoriteter som attackmål. Storskaligt våld har de senaste åren riktats i synnerhet mot grupper som företräder islam eller judendom och mot mål med symbolvärde, såsom moskéer eller synagogor.

Utöver stora folkmassor har också enskilda individer som profilerat sig som anhängare av en liberal invandringspolitik valts ut som mål för planerade högerextrema dåd. Europa har sett flera våldsdåd och attackplaner riktade mot invandringsvänliga politiker.

Ideologiskt bygger högerextrema dåd exempelvis på antiislamism, antisemitism eller allmän invandringsfientlighet. En ideologisk drivkraft för högerextrema terrorister som är värd att beakta är teorin om det så kallade befolkningsutbytet. Denna konspirations-teoretiska referensram bygger på tanken om ett fundamentalt hot som migration och multikulturalism utgör mot den västerländska vita befolkningen.

Synsätt som bygger på tanken om att det sker ett befolkningsutbyte har accentuerats i flera högerextrema terrorattacker.

Tidigare dåd och nätmiljön bidrar till förekomst av högerextrem terrorism

Den inspirerande effekten av tidigare terrorattacker och deras gärningspersoner påverkar i väsentlig grad hotet från extremhögern. Detta märktes särskilt i samband med terrorådet i Christchurch. I sin propaganda sympatiserade gärningspersonen öppet med tidigare våldsdåd med högerextremistiska förtecken och blev efter sitt dåd själv en betydande inspirationskälla inom extremhögern. Inspirationen från attacken i Christchurch har senare lett till fem nya våldsdåd, och dessutom har ett flertal planerade dåd blivit avslöjade.

Den internationella nätmiljön spelar en betydande roll för spridningen av högerextrem ideologi. Dessutom bildar aktörerna nätverk på de sociala medieplattformar som är populära bland högerextremister. Där sprider de terroristisk propaganda och uppviglar varandra till våldsdåd.

I flera fall har högerextrema terrorister använt plattformarna för att dela propaganda med anknytning till sina attacker och på detta sätt fått acceptans. Nätet har lett till uppkomsten av löst sammansatta internationella högerextrema grupperingar, som i Storbritannien delvis har klassificerats även som terrororganisationer.

Hotet om högerextrem terrorism beror dels på det som sker inom den extrema rörelsen, dels också

på omfattande och föränderliga samhällsförändringar såsom migrationsläget, den ekonomiska utvecklingen och coronakrisen.

Även om de högerextrema terroråden har minskat i antal under coronapandemin har coronarestriktionerna och nedstängningen av samhället lett till ökad användning av internet, vilket tillsammans med extremhögerns aktiva närvaro på nätet har skapat en grogrund för radikaliserings av allt fler.

Högerextremismen utgör ett hot också i Finland

Det globalt sett största terrorhotet utgörs fortfarande av radikalislamistiska aktörer, men utveckling-

en under de senaste åren har oundvikligen riktat säkerhetsmyndigheternas uppmärksamhet allt mer åt högerextremismens håll. På samma sätt som flera andra västerländska säkerhets- och underrättelse-tjänster har Skyddspolisens fört fram det accentuerade högerextrema hotet.

Även om Finland besparats högerextrema terroråd gäller den oroväckande internationella utvecklingen också oss. Skyddspolisens har identifierat personer som stöder eller sympatiserar med högerextrem terrorism, och det finns högerextremistiska aktörer bland målpersonerna för kontraterrorism.

Också i Finland är extremhögerns internationella nätmiljö en betydande grogrund för radikaliserings av enskilda aktörer och smågrupper.

Terrorhotbedömning

Hotet om högerextrem terrorism har ökat. Fenomenet med utländska stridande har medfört allt fler internationella kontakter hos de radikalislamistiska aktörerna i Finland. Terrorhotet i Finland ligger kvar på nivå två, dvs. förhöjt hot.

Enligt Skyddspolisens bedömning ligger terrorhotet i Finland på nivå två, dvs. förhöjt hot, på en fyrgradig skala. Hotnivån ligger kvar på samma nivå som året innan, men i fråga om extremhögern är lägesbilden mer oroväckande än förr.

Det största hotet om terrorattentat utgörs av enskilda aktörer och smågrupper som stöder en högerextrem eller radikalislamistisk ideologi. Mest sannolikt är det med attacker som är enkla att utföra och med lättillgängliga hjälpmedel, såsom eggvapen och fordon, men det är också möjligt att skjutvapen och sprängladdningar används. När det gäller hotet om attacker som organiseras från utlandet av terrororganisationer verksamma i konfliktområden är hotet i Finland lågt.

Det förekommer betydande terrorstödande verksamhet i Finland. Antalet målpersoner för kontraterrorism är omkring 390. Jämfört med året innan har det inte skett någon nämnvärd förändring i antalet. Många målpersoner har fått vapenutbildning, deltagit i väpnade konflikter eller uttryckt vilja att delta i väpnade insatser. Förteckningen över målpersoner är inte låst, utan personer påförs och avförs från den hela tiden.

Hotet från extremhögern har ökat

Det högerextrema hotet har stärkts i Finland. Skyddspolisens har identifierat högerextrema aktörer med förmåga och motivation att genomföra terrorattentat.

I västländer har hotet från högerextrem terrorism under de senaste åren tagit sig uttryck i ett flertal attacker och planerade terrordåd. Vanligtvis hör de personer som utgör ett terrorhot inte till organiserade högerextrema grupper.

Internationellt sett har både högerextrema gärningspersoner och löst sammansatta grupperingar som stöder terrorverksamhet aktivt använt sig av internet för att sprida propaganda, rekrytera och bilda nätverk. Också de högerextrema målpersoner som Skyddspolisens har identifierat är typiskt sett kopplade till extremhögerens internationella nätmiljö.

Fenomenet med utländska stridande har ökat internationella kontakter hos de radikalislamistiska aktörerna i Finland.

Hotet om radikalislamistisk terrorism ligger kvar på samma nivå som förr. Terrororganisationen "Islamiska staten" (Isil) har förlorat i handlingskraft sedan toppåren, men den är fortfarande aktiv i konfliktområdena i Mellanöstern, Afrika och Asien. Isil har fortfarande förmåga att inspirera sina anhängare, och organisationen har som mål att utföra attacker också i Europa. Även Finland framställs som ett fiendeland i Isils propaganda.

En majoritet av målpersonerna för kontraterrorism har kopplingar till radikal islamism. De radikalislamistiska nätverken i Finland är multietniska och generationsöverskridande. Fenomenet med utländska stridande har ökat och stärkt internationella kontakter hos de radikalislamistiska aktörerna i Finland. Flera personer återvände 2020 till Finland från konfliktområdet i Syrien och lägret al-Hol i detta område.

Största delen av de återvändande från konfliktområdet kommer sannolikt att fortsätta att vara verksamma i radikala islamistiska nätverk, exempelvis genom rekrytering eller spridning av en extrem ideologi. Enligt Skyddspolisens bedömning kommer de som återvänder från konfliktområden att på både kort och lång sikt utgöra ett hot mot den nationella säkerheten.

Skyddspolisens följer hotet från vänsterextrema rörelser och PKK

Skyddspolisens följer och bedömer också hotet mot nationell säkerhet från vänsterextrema rörelser och Kurdistans arbetarparti (PKK), som EU klassar som terrororganisation. I Finland – och mer allmänt i Europa – har PKK koncentrerat sig på att aktivt stödja sin verksamhet i de kurdiska områdena. Dessutom har några frivilliga från Finland rest till konfliktområdet i Syrien, och de har anslutit sig till väpnade, huvudsakligen kurdiska organisationer och deltagit i strider i området.

Coronaviruspandemin har inte påverkat den nationella hotnivån

Restriktionerna till följd av coronapandemin har minskat antalet potentiella attackmål, såsom offentliga sammankomster och massevenemang. Trots detta utfördes det terrordåd både i och utanför Europa 2020. Hos oss har pandemin inte haft någon inverkan på den nationella terrorhotnivån.

Terroristiska aktörer har utnyttjat pandemin i sin propaganda för att stärka fiendebilden. Radikala islamister har skapat en bild av pandemin som en hämnd mot de otrogna, och inom extremhögern har situationen setts som en möjlighet att påskynda en kollaps av samhällsordningen.

Internationella händelser kan inspirera till attacker

Internationella och säkerhetspolitiskt betydelsefulla händelser och den mediala uppmärksamhet de får kan fungera som en utlösande faktor för ett terrordåd. Exempelvis fick motsättningarna i anknäring till Muhammedkarikatyrer i Frankrike i slutet av 2020 enskilda aktörer att begå våldsdåd.

Informationen om utförda attacker och om gärningspersonerna med sina manifest sprider sig snabbt i sociala medier och meddelandeapplika-

tioner. Attackerna och den anknytande propagandan kan inspirera i synnerhet enskilda individer till motsvarande dåd till och med inom en kort tid.

Mål, tidpunkter och evenemang som är statliga eller har ett stort symbolvärde kan vara utsatta för större terrorhot än vad den allmänna hotnivån tyder på. Finländare kan komma att utsättas för attentat mot västländerna också utomlands.

HOTNIVÅERNA

Hotnivåerna används för att beskriva hotet om terrorism mot Finland och Finlands intressen. Bedömningen av hotnivån sker utifrån den tillgängliga under rättelseinformation, kapaciteten och motivationen hos terroristorganisationerna eller de personer och grupper som är knutna till dem och tidshorizonten för eventuella attackplaner.

HOTET OM TERRORISM I FINLAND

Terrorhotet

Skyddspolisens uppdaterar minst en gång i året terrorhotbedömningen. Syftet med denna bedömning är att erbjuda en aktuell och på den bästa informationen baserad lägesbild av terrorismsituationen i Finland.

Terrorattacker är den allvarligaste och mest synliga manifestationen av terrorism. Tack vare myndigheternas kontraterrorarbete förblir största delen av de planerade attackerna ogenomförda i Europa.

En betydande del av den terroristiska verksamheten utgörs dock av svårupptäckt brottslighet som omfattar olika åtgärder för att stödja terrorism.

Sådana stödåtgärder är exempelvis utarbetande och spridning av våldsbejakande propaganda och uppmuntrande av andra att stödja terroristiska aktörer.

Hemligheter, uthållighet och brokiga bakgrunder – nya Skypoanställda berättar om sitt jobb

År 2020 anställde Skyddspolisen 105 nya medarbetare. Tre av dem berättar hur det är att jobba inom Skyddspolisen. Namnen är fingerade i syfte att skydda de anställda.

TIMO

Myndighetsarbete med en intressant extra krydda

Skyddspolisens analytiker får tillgång till unik information. Analytikerarbetet kräver förmåga att uppfatta det väsentliga bland stora datamängder.

När statsministern eller republikens president presenteras en konfidentiell underrättelserapport kan det hända att den är skriven av Timo. Han arbetar som analytiker vid enheten för underrättelseverksamhet.

I sitt arbete använder sig Timo av forskningsdata inom sitt specialområde och följer öppna källor såsom medier. Jobbet som analytiker hos Skyddspolisen avviker från vanligt expertarbete i synnerhet på grund av informationskällorna. Skyddspolisen får information genom egen informationsinhämtning eller exempelvis av sina internationella partner.

Genom att kombinera olika element ur all denna information strävar Skyddspolisens analytiker efter att förse beslutsfattarna med så högklassig information som möjligt till stöd för besluten.

”Ett annat särdrag i jobbet är att underrättelsearbetet alltid tar sikte på framtiden. Vi rapporterar således inte bara om sådant som redan har hänt, utan vi försöker också förutse vad som eventuellt är att vänta i framtiden”, beskriver Timo.

En analytiker hos Skyddspolisen måste enligt Timo ha förmåga att tolka större helheter och naturligtvis

att vara analytisk. Man måste kunna plocka ut det väsentliga ur det ständiga informationsflödet. Som analytiker hos Skyddspolisen måste man vara beredd att hela tiden fördjupa sina specialkunskaper, men också att lära sig nytt.

”Det är viktigt att vara duktig skribent i det här uppdraget. Ibland blir man tvungen att producera begripliga rapporter på mycket kort tid.”

UNIK INFORMATION GÖR JOBBET INTRESSANT

Timo studerade samhällsvetenskaper på universitetet. I studierna ingick också en hel del kurser i ryska språket och rysk kultur. Efter examen arbetade Timo som sakkunnig på en annan statlig myndighet.

Skyddspolisen intresserade Timo, så han hann följa myndighetens platsannonser ett tag innan han fann en lämplig anställning. Skyddspolisen tedde sig något hemlighetsfull för en utomstående.

”Jag hade redan varit statsanställd, så jag tänkte att jobbet i viss mån är snarlikt men med en extra intressant krydda. Det visade sig vara sant.”

Enligt Timo är sekretessen en utmaning och en positiv sida med jobbet. Utmaningen består i att det inte går att tala särskilt mycket om jobbet med familj eller vänner.

”Den andra sidan av sekretessen är att man får tillgång till information som inte är allmänt tillgänglig. Det gör jobbet intressant”, beskriver Timo.

JENNI

Kontraterroism kräver samarbetsförmåga, men också anspråkslöshet

Jenni är detektiv och beskriver sitt jobb inom Skyddspolisen som betydelsefullt. Som polis blev hon duktig på att interagera och att hålla sig lugn, och det har hon haft nytta av när hon jobbar med kontraterroism.

Den som jobbar med kontraterroism måste vara duktig på växelverkan med andra och ha förmåga att arbeta i grupp. Situationerna i jobbet kan förändras mycket snabbt, beskriver Jenni. Hon berättar hur hon redan under en längre tid hade drömt om att jobba hos Skyddspolisen.

”Även om jag har polisbakgrund hade jag ingen klar bild av verksamheten i detta hus. Jag uppfattade den som hemlighetsfull, men samtidigt såg jag Skyddspolisen som en myndighet med högt anseende som skulle respekteras.”

Innan Jenni kom till Skyddspolisen gjorde hon karriär inom brottsbekämpningen. Att jobba som polis hos Skyddspolisen skiljer sig från hennes tidigare anställningar, menar Jenni. För vanliga medborgare är de Skypoanställda mer osynliga. Jenni säger att den kompetens hon skaffade som polis ändå hjälper henne i de nuvarande uppgifterna.

JUKKA

Unika och betydelsefulla arbetsuppgifter

Att ta anställning hos Skyddspolisen var att kasta sig ut i det okända för Jukka, som jobbar inom Skyddspolisens digitala tjänster. Han beskriver sina arbetsuppgifter som unika.

Systemsakkunnig Jukka hade i många år skapat karriär inom kodning och mjukvaruarkitektur i den privata sektorn. Vid sidan av sitt arbete hade han utbildat sig inom datasäkerhet och sökte ett jobb där han bättre skulle kunna använda sig av sina nya kunskaper.

När en bekant gav Jukka tips om en intressant platsannonser från Skyddspolisen beslutade han sig för att söka. På slutmeterna fick han ett konkurrerande anbud från ett företag.

”Jag blev tvungen att välja mellan att bli konsult eller att kasta mig ut i det så gott som helt okända. Det var inte möjligt för Skyddspolisen att ge hela arbetsbeskrivningen i platsannonsen. Jag tänkte ändå att sådana anställningar sällan är lediga att sökas, medan det alltid är möjligt att återgå till konsultuppdrag.”

Nu jobbar Jukka inom Skyddspolisens digitala tjänster. I sitt arbete får han gå helt in för att bedöma datasäkerheten i olika informationssystem och datanät.

Enligt Jukka ger arbetet hos Skyddspolisen möjlighet att göra saker man annars inte kan eller ens får göra.

”Arbetsuppgifterna är unika. På denna korta tid

”Som polis hade jag lärt mig interaktiva färdigheter och att hålla mig lugn i alla lägen”, beskriver Jenni.

FRAMGÅNGARNA I SKYDDSPOLISEN GÅR INTE ATT ROPA UT

I sitt arbete siktar Jenni på att skaffa proaktiv och betydelsefull underrättelseinformation om terrorrelaterade fenomen. Arbetsuppgifterna kräver ofta också precision och uthållighet – snabbvinster finns sällan att få. De Skypoanställda kan inte berätta om sina framgångar för någon utanför huset.

”Det krävs kanske också en viss ödmjukhet och anspråkslöshet. Vi som jobbar här söker inte individuell ära.”

De Skypoanställda kan inte tala om sitt jobb ens med sina närmaste. Som polis säger Jenni att hon redan tidigare blivit van vid att inte gå att tala om jobbet. De frågor som Skyddspolisen hanterar är tunga och allvarliga, men en trevlig arbetsplats balanserar upp det hela.

Jenni tycker att jobbet inom Skyddspolisen känns mycket meningsfullt.

”Det är säkert förknippat med en viss fosterlandskärlek. Jag vill jobba för ett Finland där det är tryggt att bo.”

har jag redan fått göra saker jag aldrig trodde att jag skulle få möjlighet att göra.”

Samtidigt tänker man på lagligheten i verksamheten mycket mer än på den privata sidan, menar Jukka. Skyddspolisen har till uppgift att bekämpa hot mot den nationella säkerheten. Alla åtgärder måste ske under sträng kontroll och grunda sig på lag.

SAMARBETE MELLAN LAGSPELARE MED VARIERANDE BAKGRUND

Jukka påpekar att Skypopersonalen präglas av en riklig mångfald av olika profiler – det finns mycket annat än programmerare. Också åldersfördelningen är stor. Samma projekt eller operation kan inbegripa medarbetare med mycket varierande bakgrund. Jobbet kräver förmåga till samspel och grupparbete.

”Vi måste klara av att förklara saker på många olika nivåer. Man måste ha ett öppet sinne och förmåga att lära sig nytt.”

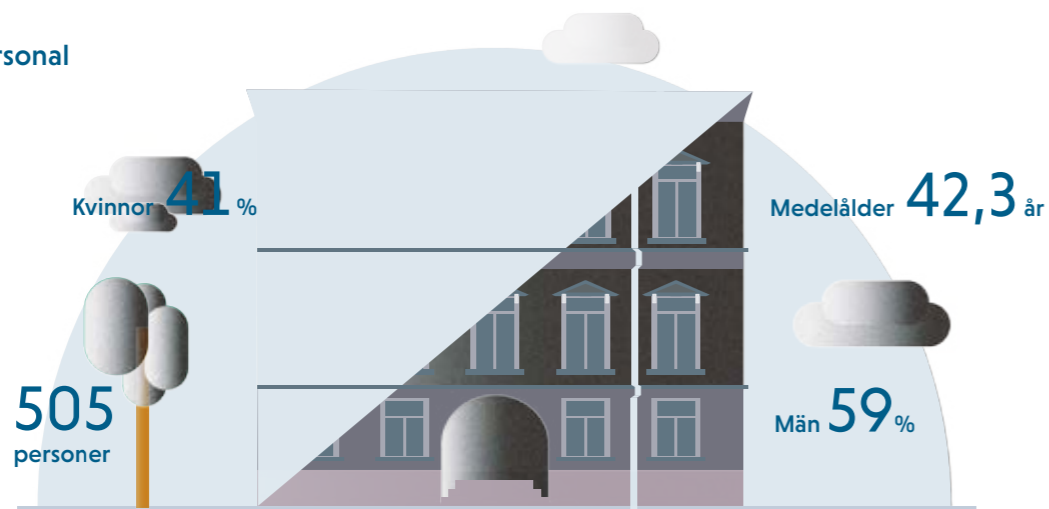
Uthållighet är också till nytta inom Skyddspolisen, menar Jukka. Resultatet av ett välförrättat värv kan märkas först efter en väldigt lång tid.

Jukka säger att Skyddspolisen visat sig vara en mer avslappnad arbetsplats än han antog. Också han beskriver sitt jobb som exceptionellt meningsfullt.

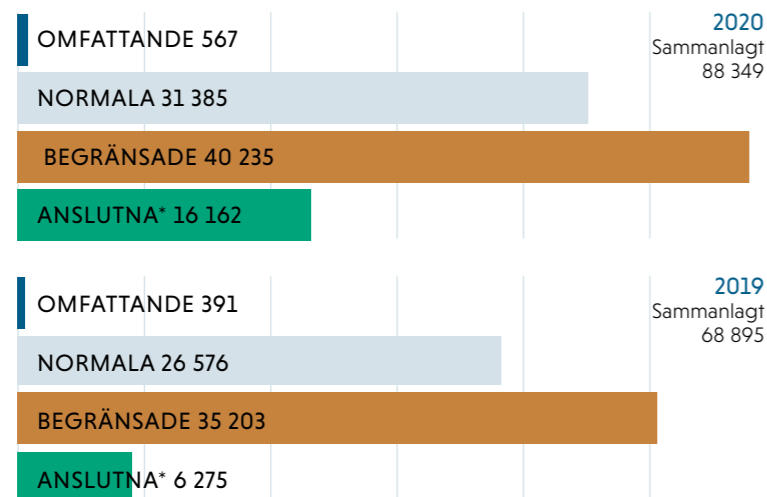
”Inom Skyddspolisen behöver man inte undra vad detta arbete tjänar till”, säger han.

Skyddspolisen i tal och siffror

Personal

Säkerhetsutredningar

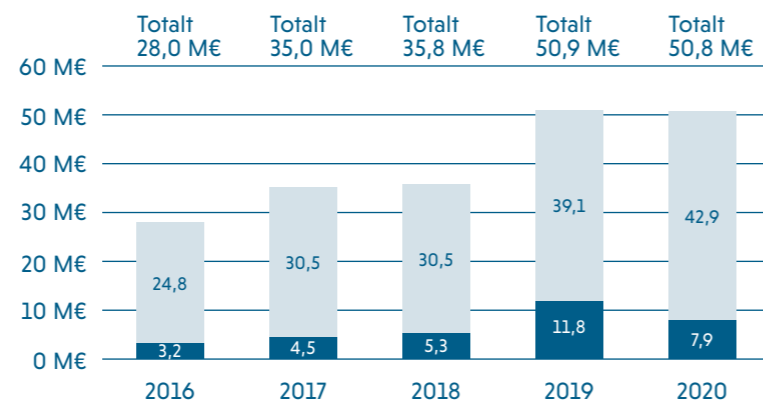
* Det behövs inte alltid göra en ny utredning ifall en persons arbetsuppgifter ändras. Om en person redan har en giltig utredning, kan den nya ansökan anslutas till en tidigare gjord utredning.

Finanser

FINANSIERING SOM ANVÄNTS PER RÄKENSKÅPSÅR (miljoner euro)

Intäkterna under räkenskapsåret

Budgetfinansiering som använts under räkenskapsåret (inklusive användning av överförda anslag från det föregående året)

Skyddspolisens grundarbete

SKYDDSPOLISEN PRODUCERAR UNDERRÄTTELSEINFORMATION TILL STÖD FÖR BESLUTFATTANDET

- Skyddspolisen har till uppgift att producera proaktiv och betydelsefull underrättelseinformation till stöd för beslutsfattandet hos statsledningen och myndighetspartner. Underrättelseverksamhet är ofta det enda sättet att få förhandsuppgifter om nya hot.
- Underrättelseinformation inhämtas genom egen operativ verksamhet, öppna källor samt nationellt och internationellt samarbete. Framsyn spelar en väsentlig roll när underrättelseinformation analyseras.
- I syfte att stöda beslutsfattandet görs utifrån underrättelseinformation rapporter för statsledningen och ministerier när det gäller fenomen som hänför sig till den nationella säkerheten. Därtill utarbetas hotbedömningar för myndigheter, övriga polismyndigheter och ibland även företag som är kritiska för försörjningstryggheten.

SKYDDSPOLISEN BEKÄMPAR TERRORISM

Skyddspolisen

- bedriver underrättelseverksamhet för att avslöja och förhindra terroristbrott enligt 34a kapitel i strafflagen
- avväjrer terroristiska attackplaner mot Finland
- ansvarar för internationellt underrättelseutbyte med anknytning till kontraterrorism
- fungerar som operativ expertorganisation angående terrorism
- skapar och upprätthåller samt sprider kännedom om den nationella lägesbilden angående hotet från terrorism
- följer karaktären hos extrema rörelsernas verksamhet och bedömer huruvida rörelserna utgör ett hot mot den nationella säkerheten.

SKYDDSPOLISEN FÖRHINDRAR SPIONAGE

Skyddspolisen har till uppgift att bekämpa utländsk underrättelseverksamhet och förebygga därav följande skador. Skyddspolisen

- motverkar främmande makters olagliga personbaserade underrättelseverksamhet och påverkan mot Finland
- motverkar främmande makters spionage mot Finland i datanät
- förhindrar spridning, från eller via Finland, av teknologi, utrustning eller know-how som behövs vid tillverkning av massförstörelsevapen
- upprätthåller lägesbilden och rapporterar om fenomen och förehavanden som kan äventyra Finlands säkerhet.

SKYDDSPOLISEN GÖR SÄKERHETSUTREDNINGAR

- Skyddspolisen gör alla finländska säkerhetsutredningar med undantag av säkerhetsutredningarna för försvarsförvaltningen.
- Syftet med säkerhetsutredningsförfarandet är att förebygga verksamhet som kan äventyra den nationella säkerheten eller enskilda ekonomiska intressen av synnerligen stor betydelse.
- Skyddspolisen gör även säkerhetsutredningar av företag och ger utlåtanden bland annat över ansökningar om medborgarskap och uppehållstillstånd.

Skyddspolisen sedd med kundens ögon

Skyddspolisens uppgift är att förse statsledningen och myndigheterna med unik underrättelseinformation. Skyddspolisen frågade två av sina långvariga samarbetspartner vid utrikesministeriet hur det är att vara kund hos Skyddspolisen.

Chefen för utrikesministeriets politiska avdelning **Mikko Kinnunen** uttrycker saken så att Skyddspolisen ännu i slutet av förra årtusendet utåt sett var en svårtillgänglig myndighet. Men myndigheten kunde också vara till hjälp. Kinnunen erinrar sig hur en representant för Skyddspolisen berättade för de unga diplomaterna vilka metoder främmande staters underrättelseofficerare kunde använda sig av för att närma sig finländska diplomater.

”Det var till stor nytta när jag stod inför en situation där en representant för ett visst land på riktigt tog kontakt med mig uttryckligen enligt den taktik som Skyddspolisen beskriver”, säger Kinnunen.

Den situation som Kinnunen beskriver är ett typiskt exempel på Skyddspolisens traditionella och långvariga upplysande verksamhet i vårt samhälle. Detta viktiga grundläggande arbete fortsätter, men numera samarbetar Skyddspolisen i betydligt större skala med olika aktörer. Strävan har varit att utveckla samarbetet med de traditionella kunderna i en mer systematisk och planmässig riktning.

Numera är principen den att Skyddspolisen berättar så mycket som lagen och skyddet av den egna verksamheten medger. Både Kinnunen och chefen för utrikesministeriets enhet för säkerhetspolitik och krishantering Sari Rautio anser att Skyddspolisen blivit mer öppen de senaste åren. Ett tidigare något svårtillgängligt ämbetsverk har blivit en mer tillgänglig myndighet.

”Skyddspolisen har gett medborgarna och andra myndigheter mer insyn i sin verksamhet. Nu för tiden löper samarbetet väldigt smidigt. Vi kan stödja varandra i vårt gemensamma mål, ett säkrare Finland”, beskriver Rautio.

Vem är kund hos Skyddspolisen?

I sitt arbete bekämpar Skyddspolisen de allvarigaste hoten mot vår nationella säkerhet, såsom spionage och terrorism. I medborgarnas dagliga liv märks dessa fenomen lyckligtvis sällan. Det bör emellertid

noteras att Skyddspolisen inte skaffar information för sig själv, utan åt sina kunder.

Med kunder avser Skyddspolisen ofta statsledningen i Finland. Skyddspolisen tar fram information för republikens president, ministrarna och tjänstemannaledningen så att de kan beakta hoten mot den nationella säkerheten när de fattar beslut.

Viktiga kunder – och partner – är andra myndigheter, såsom ministerierna, polisen, Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Migrationsverket. Skyddspolisen samarbetar också med olika företag, universitet och organisationer.

Skyddspolisen har haft ett team för samhällsrelationer i snart två år, och teamet hjälper experter att skraddarsy informationen efter kundernas behov. När Skyddspolisen delar med sig av inhämtad information beaktar den hurdan information kunden har rätt att behandla, men också vilken typ av information kunden har nytta av.

Skyddspolisen samlar numera också in respons från sina kunder. Mest positiv respons får Skyddspolisen i allmänhet när kunderna har fått diskutera med myndighetens experter och ställa frågor till dem. Skyddspolisens kompetens framgår som tydligast genom dess experter, som tillhör de främsta på sitt område. Skyddspolisen har rekryterat kunniga personer med mycket varierande bakgrund – cyberspecialister, språkexperter och samhällsvetare.

Kinnunen anser att Skyddspolisen erövrat nya områden. Han vill i synnerhet lyfta fram myndighetens Kina-analyser.

”Den som vill ha en bra analys som gäller Kina ska veta att Skyddspolisen tillhör de bästa i Finland”, säger Kinnunen.

Samarbete är viktigt i ett litet land

Kinnunen och Rautio från utrikesministeriet har varit kunder hos Skyddspolisen i flera år. Skyddspolisen observerar världen med avseende på nationell säkerhet och skaffar information med hjälp av me-

toder för civil underrättelseinhämtning. Utrikesministeriets arbete bygger på sin sida på ett unikt nätverk av diplomater som representerar Finland ute i världen.

Rautio har redan i många år fått rapporter och expertöversikter av Skyddspolisen i olika frågor, såsom terrorism och påverkan från främmande stater. Hon påpekar att ett litet land som Finland med begränsade resurser inte kan bilda sig en heltäckande bild av landets internationella omvärld utan ett nära samarbete.

”Dessa olika infallsvinklar kompletterar varandra. Jag upplever det inte så att utrikesministeriet bara är mottagande part, utan vi berikar varandras perspektiv”, beskriver hon.

Kinnunen ser också gemensamma drag i Skydds-

polisens och utrikesministeriets arbete. Båda samlar information på sina sätt för att sedan sammanställa och förädla den till analyser för statsledningen. Uppgiftsfördelningen dessa myndigheter emellan är dock klar.

Informationen från Skyddspolisen bidrar till en lägesbild

Skyddspolisen har de senaste åren genomlevt tider av stora förändringar. Personalstyrkan har vuxit och uppgiftsfältet har utvidgats. Den nya lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning från år 2019 har gett Skyddspolisen bättre möjligheter att inhämta information om allvarliga hot mot Finland.

Skyddspolisen har smulor av information som ofta kompletterar lägesbilden. Kinnunen påpekar att Finland tack vare de nya underrättelagarna nu har nya verktyg i sin repertoar om det behövs.

”På så sätt behöver man inte börja fundera på dem i ett nödläge”, konstaterar Kinnunen.

Enligt Kinnunen skulle myndigheterna kunna bli ännu bättre på att dela information och rita upp en gemensam lägesbild. Vikten av detta accentueras exempelvis när cyberhot ska bekämpas.

”I situationer där vi utsätts för hybridpåverkan höjs svårighetsgraden ytterligare när en extern aktör försöker negativt påverka lägesbildens utformning. En korrekt lägesbild är en förutsättning för beslutsfattandet”, säger Kinnunen.

Skyddspolisens produktion år 2020

69	SÄKERHETSINFORMATIONSTRÄFFAR
105	EXPERTBRIEFINGAR
122	RAPPORTER
140	SVAR TILL MEDIER

Coronans inverkan märks på antalen.

Det exceptionella året flyttade fokus inom spionage till nätet

Coronapandemin ledde till att många samhällsfunktioner började skötas genom distanskontakter. I Finland observerades exceptionellt intensiva försök till statligt cyberspionage.

Coronapandemin innebär att år 2020 går till historien som ett år som kännetecknades av cyberspionage.

Det har uppstått ett globalt motsatsförhållande mellan auktoritära stater och demokratiska rättsstater. Detta har ytterligare ökat de auktoritära staternas intresse att orättmätigt, dvs. genom att spionera, skaffa sig hemlig information om främmande staters beslutsprocesser och högteknologi.

Skyddspolisen försöker ge akt på och avvärja allt spionage mot Finland från olika håll. Spionage som hotar Finlands nationella säkerhet bestod 2020 fortfarande främst i rysk och kinesisk aktivitet.

Inom spionage är den mest välkända metoden personbaserad underrättelseinhämtning, men de restriktioner som införts för att bromsa upp spridningen av coronapandemin försämrade staternas förutsättningar att idka personbaserad underrättelseinhämtning utomlands. Plötsligt blev det svårt att resa, träffa andra och kartlägga vem det kan löna sig att försöka värva.

Samtidigt flyttade Finland i snabb takt en stor del av beredningen av de politiska besluten över till nätet för att skötas genom distanskontakter. Plötsligt fanns det mycket mer information att tillgå på nätet, och fokus inom den olagliga underrättelseverksamheten flyttades mot cybermiljön.

Skyddspolisen gav förvarningar om cyberspionageoperationer

Generellt kan det konstateras att man 2020 observerade exceptionellt intensiva statliga försök till

cyberspionage mot beredningen av Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska beslut.

Skyddspolisen gav organisationer inom den offentliga förvaltningen förvarningar om cyberspionageoperationer som verkade ha intrång i e-posttjänster som mål. Skyddspolisen bistod i arbetet för att begränsa skadorna och tog fram information om attackerna för andra behöriga myndigheter. Enligt observationerna riktades cyberspionage även mot privata företag, men inte i någon betydligt större utsträckning än under ett vanligt år.

Myndighetssamarbetet har visat sig fungera när det gäller att avvärja cyberhot. Skyddspolisen har nu i likhet med flera av sina europeiska partnertjänster en tudelad roll som både säkerhetstjänst och underrättelsetjänst. Som underrättelsetjänst ska Skyddspolisen förse statsledningen och myndigheterna i Finland med proaktiv underrättelseinformation. Som säkerhetstjänst ska Skyddspolisen upptäcka, avslöja och förhindra sådan verksamhet mot Finland som hotar den nationella säkerheten, såsom spionage.

I coronaläget 2020 visade sig denna dubbelroll vara värdefull, eftersom den gav möjlighet till effektiv samtidig verksamhet både för att begränsa skadan och för att ta fram information för den högsta statsledningen och andra myndigheter.

Den första kontakten, möt- na och testen – så här gör ut- ländska underrättelsetjänster sina värvningsförsök i Finland

Den traditionella personbaserade underrättelseinhämtningen är fortfarande en viktig del av den metodarsenal som främmande stater använder sig av i sin informationsinhämtning. Med denna metod kan underrättelsetjänsterna inhämta sådan information som annars skulle vara svår att komma åt.

Utöver hemliga uppgifter är utländska underrättelsetjänster också intresserade av information om synpunkter, insiderruppgifter och framtidsbedömningar hos finländska sakkunniga, tjänstemän och personer som arbetar med politiken. Tillgång till sådan information är svår att få med andra medel än personbaserad underrättelseinhämtning.

En underrättelseofficer för en främmande stat som bedriver personbaserad underrättelseinhämtning har till huvudsaklig uppgift att skapa kontakter med människorna i mållandet och att bland dem finna informationskällor som med tiden kan försöka värvas som agenter för hemlig informationsinhämtning och påverkan. Med agent anses i underrättelseterminologin uttryckligen en person som värvats som medhjälpare till en underrättelsetjänst. Värvningen är en lång och stegvis genomförd process.

En väl genomförd värvning upplevs inte av målpersonen som något betänkligt – tvärtom. Underrättelse-

officern presenterar sig inte som representant för en underrättelsetjänst utan arbetar ofta under diplomatisk täckmantel eller någon annan yrkesmässig täckmantel. Mötena är naturliga arbetsrelaterade situationer.

Även om kontakterna pågår till och med i flera år är det möjligt att målpersonen för värvningen inte blir medveten om att han eller hon har med en främmande stats underrättelsetjänst att göra. Senare under värvningsprocessen kan även pengar bli en väsentlig motiverande faktor.

Det är värt att notera att vartenda möte med en underrättelseofficer är en situation med informationsinhämtning, även om värvningsprocessen inte fortskrider längre än det första mötet.

Skyddspolisen har till uppgift att identifiera främmande makters troliga underrättelseofficerare och att varna de finländare som officerarna håller kontakt med för det bakomliggande verkliga syftet med kontakterna.

Så här framskrider värvningen

DEN FÖRSTA KONTAKTEN

Målpersonen för värvningen väljs på förhand. Det ska vara en person som kan ge den främmande statens underrättelsetjänst tillgång till information av intresse för tjänsten. Den första kontakten tas oftast i samband med något arbets- eller fritidsevenemang, såsom ett seminarium eller en konferens. Detta kan även ske på ett målinriktat sätt per e-post eller annars på nätet, till exempel via en LinkedInprofil.

MÖTENÄ

Underrättelseofficern kontakter målpersonen för att föreslå ett möte, till exempel en lunchträff. Detta följs av fler förslag om att träffas och fler möten. Kontakterna och initiativen kan vara unilaterala. Mötena ger intryck av att vara naturliga yrkesmässiga tillfällen för diskussioner. Underrättelseofficern siktar på att bygga upp förtroende och ökande kamratlighet i och med ytterligare möten. Denna fas kan pågå i flera år.

TESTEN

När underrättelseofficern tillräckligt länge byggt upp förhållandet, är det dags för den första testen. Officern kan be om någon upplysning och tjänst, såsom om att få offentligt informationsmaterial i pappersformat eller på ett usb-minne. Det är egentligen inget fel på det som målpersonen gör, men i och med att personen gått med på att uppfylla begäran har han eller hon tagit det första kritiska steget, dvs. gjort något på begäran av en främmande stats underrättelseaktör. Det är möjligt att målpersonen får någon tackpresent för sina mödor. Syftet med presenterna är att med tanke på värvningsförsök vänja målpersonen vid att ta emot belöning. Tröskeln att fullgöra uppdrag börjar sänkas.

UNDERRÄTTELSE-OFFICERN BYTS

Stationeringstiden för en underrättelseofficer i Finland är några år. Värvningsprocesserna kan ta längre än så. Således kan det med tiden bli byte på underrättelseofficerposten. Då presenterar officeren sin kollega för målpersonen till exempel som vän. Den nya underrättelseofficern fortsätter med kontakterna och med att bygga upp förhållandet.

DEN DEFINITIVA TESTEN

När värvningsförhållandet ytterligare utvecklas, gör underrättelseofficern den definitiva testen genom att begära till exempel hemlig information eller genom ett försök att via målpersonen påverka beslutsfattandet inom något ämnesområde.

VÄRVNINGEN

Om den föregående fasen avslutas framgångsrikt har målpersonen för värvningen blivit agent för en främmande stats underrättelsetjänst. Detta medför direkta uppdrag, begäranden om information, belöning i pengar, hemlighetsmakeri. Tyngdpunkten i uppdragen kan ligga även på påverkan. Då kan underrättelseofficern sikta exempelvis på att via målpersonen eller i målpersonens namn få sådana ståndpunkter publicerade som tjänar den främmande maktens intressen.

Skyddspolisens roll har blivit starkare i skyddet av kritisk infrastruktur

Nya befogenheter har gett Skyddspolisens bättre möjligheter att avvärja hot mot den kritiska infrastrukturen i Finland. Infrastrukturen och hoten mot den blir allt mer komplexa.

Skyddspolisens har till uppgift att ta fram proaktiv och relevant information om ekonomirelaterade hot mot den nationella säkerheten. Ett väsentligt inslag i detta arbete är att skydda kritisk infrastruktur.

El- och vattenkraftverk, flyg- och spårtrafik, livsmedels- och läkemedelsförsörjning samt betalningsförmedling och banker representerar traditionell kritisk infrastruktur. I ett modernt digitaliserat samhälle ingår också datatrafik och data i den kritiska nyckelinfrastrukturen. Olika nätföretag, operatörer och cybersäkerhetsföretag är viktiga portvakter för en ökande mängd värdefull information om vårt samhälle och dess försörjningsberedskap.

Exempelvis ett företag inom hälsovårdsbranschen kan ingå i den kritiska infrastrukturen. Också olika slags underleverantörer som samhällsrelevanta företag köper tjänster av kan komma i kontakt med kritisk infrastruktur. De företag som producerar it-tjänster för företag inom den kritiska infrastrukturen kan fungera som en omväg till kundföretagens uppgifter.

Skyddspolisens ansvar inbegriper att skydda den kritiska infrastrukturen mot spionage, fientlig påverkan, störning och förstöring.

Nya befogenheter har gjort det lättare att undersöka finansiella hot

Den kritiska infrastrukturen och hoten mot den blir allt mer komplexa. Det går att skaffa sig kontroll över sådan infrastruktur exempelvis genom ägarförhållanden. Därför är det bra att Skyddspolisens genom sina nya befogenheter fått bättre möjligheter att följa och förhindra spioneri och påverkan i anslutning till ekonomisk aktivitet.

Tidigare måste Skyddspolisens ha en brottsmisstanke som grund för sina utredningar. Den lagstiftning om civil underrättelseinhämtning som 2019 trädde i

kraft innebär att Skyddspolisens nu kan utreda hot proaktivt, om de är kopplade till den nationella säkerheten.

I sådana lägen kan Skyddspolisens exempelvis göra registerkontroller, bankförfrågningar och informationsinhämtning i öppna källor. I allvarligare fall kan en underrättelseoperation inledas.

Skyddspolisens har de senaste åren satsat på expertis inom finansiell påverkan. Avsikten är att ytterligare utöka samarbetet exempelvis med kommunerna.

Det krävs ett brett samarbete i vårt samhälle om vi vill skydda den kritiska infrastrukturen. Det är ofta kommuner och företag, inte staten, som äger infrastruktur i Finland. Kommuner och företag är aktörer i nyckelposition med tanke på den nationella säkerheten.

Rekognosering avseende kritisk infrastruktur har observerats också i Finland

Företagsköp och andra investeringar kan vara ett sätt för auktoritära stater att skaffa sig möjligheter att påverka. Även i Finland har det observerats aktivitet vars avsikt möjligen varit att komma åt kritisk infrastruktur.

Ett hot mot kritisk infrastruktur kan vara ett komplicerat pussel. Även om en enskild investering inte nödvändigtvis utgör någon nämnvärd risk kan samtidigt ägande av flera objekt öppna upp för skadligt inflytande.

Även underleverantörer som samhälleligt sett viktiga aktörer köper produkter och tjänster av har att göra med kritisk infrastruktur. Företag lägger ut och säljer funktioner, och då kan slutresultatet i värsta fall vara en situation där någon fientlig aktör kommer åt kritisk information.

Skyddspolisens delar proaktiv information

Det är viktigt att redan i förväg identifiera potentiellt farliga försök att investera i eller köpa upp kritisk infrastruktur. Exempelvis kan ekonomiska utmaningar i företag och på kommunal nivå erbjuda en möjlighet för främmande stater att komma åt kritisk infrastruktur.

Skyddspolisens har till uppgift att skaffa information om fenomen och aktörer som hänger samman med ekonomisk påverkan från utlandet och om aktörernas mål och metoder. Skyddspolisens anstränger sig för att förebygga och avvärja de hot mot nationell säkerhet som eventuellt är kopplade till planer på sådan ekonomisk påverkan.

Skyddspolisens informerar på ett proaktivt sätt

centrala aktörer om hot mot den nationella säkerheten. Samarbete bedrivs med företag, kommuner och andra myndigheter.

Ansvar för att följa och fastställa utländska företagsförvärv ligger i Finland på arbets- och näringsministeriet, men på begäran gör Skyddspolisens en bedömning av sådana förvärv med avseende på nationell säkerhet. Skyddspolisens lägger inte hinder i vägen för affärer, men kan föra samtal om de ingående säkerhetsaspekterna.

Även säkerhetsutredningarna är ett viktigt instrument för att skydda kritisk infrastruktur. Skyddspolisens gör säkerhetsutredningar för nationellt viktiga företag. Skyddspolisens har i syfte att förebygga hot stärkt sina resurser och sin expertis när det gäller att ge akt på utländsk ekonomisk påverkan.

Skyddspolisens utredningar av utländska bindningar inriktas noga

Granskningen av utländska bindningar innefattar analys av huruvida en annan stat kan pressa en person anställd på en betydande befattning att samarbeta på ett sätt som är skadligt för Finland. Varje fall bedöms individuellt.

Nu för tiden har många finländare nära kontakter ute i världen exempelvis genom studier, arbete eller familj. Att Finland blir allt mer internationellt märks också på säkerhetsutredningarna.

Det är känt att säkerhets- och underrättelse-tjänsterna i vissa auktoritära länder genom påtryckningar försöker tvinga finländska tjänstemän till hemligt samarbete till skada för Finland. I påtryckningarna har de utnyttjat tjänstemännens bindningar till staten i fråga och dess medborgare. Därför kan en arbetstagares utländska bindningar numera i vissa situationer granskas i samband med en säkerhetsutredning.

Det blev möjligt att utreda utländska bindningar 2018. En persons utländska bindningar kan alltid utredas som en del av en omfattande säkerhetsutredning av den personen och i vissa fall också inom ramen för normala säkerhetsutredningar av personer.

År 2020 gjorde Skyddspolisens mer än 88 000 säkerhetsutredningar, varav 3145 fall innefattade en utredning av utländska bindningar. I 46 fall underrättade Skyddspolisens den som ansökt om utredningen, dvs. arbetsgivaren, om bindningarna. I dessa fall gjorde Skyddspolisens den bedömningen att den berörda personen kan hamna i ett läge där personens bindningar eller närstående utnyttjas för att tvinga personen att agera mot Finlands intressen.

Utländska bindningar utreds i fråga om befattningar som är viktiga för den nationella säkerheten

Avsikten med en utredning av bindningar till utlandet är att kontrollera att en anställd inte har sådana bindningar som medför risken att personen inte kan sköta arbetsuppgifterna på ett adekvat sätt. Vikten av att utreda bindningar accentueras särskilt när det gäller kärnuppgifter inom statsförvaltningen och befattningar av stor betydelse för den nationella säkerheten. Sådana arbetsuppgifter medför tillgång till nationellt kritisk information eller möjlighet att genom sina handlingar vålla skada för Finland.

I utredningen av utländska bindningar prioriteras befattningar där det enligt Skyddspolisens uppgifter och analyser kan förekomma risk för påtryckningar. Skyddspolisens utreder en anställds utländska bindningar genom kontroll av de bindningar personen själv uppgett och de informationskällor som anges i lag, såsom olika myndighetsregister. Vid behov intervjuas den anställda.

Till det som kan utgöra utländska bindningar räknas personens nuvarande och tidigare medborgarskap i ett annat land, närstående

personers nuvarande medborgarskap i ett annat land, anställningsförhållande till en annan stat, företagsverksamhet eller förmögenhet i en annan stat eller andra kontinuerliga och fasta kontakter till en medborgare i en annan stat eller till en annan stat.

En utredning skyddar alltid också den berörda personen

Utifrån de insamlade uppgifterna bedömer Skyddspolisens den berörda personens utländska bindningar med avseende på den befattning som föranleder utredningen. Bedömningen beaktar bindningarnas karaktär, omfattning och varaktighet. Dessutom bedömer Skyddspolisens i ljuset av sin kännedom om en enskild stats agerande hur sannolikt det är att målpersonen kan utsättas för utnyttjande, påtryckningar, mutförsök eller annan osaklig påverkan.

Skyddspolisens bedömer också om personens utländska bindningar kan äventyra hans eller hennes möjligheter och förmåga att på ett oberoende och tillförlitligt sätt sköta de förpliktelser som hör till arbetsuppgifterna.

Genom utredning av utländska bindningar skyddar man dels den nationella säkerheten, dels alltid också den som utredningen gäller. En person kan oberoende av vad han eller hon själv gjort hamna i ett läge där närstående som bor i en annan stat utsätts för hot eller utpressning eller där personen själv pressas att handla i strid med sina arbetsrelaterade förpliktelser.

Risikfaktorer som hänger samman med bindningar till utlandet kan således vara helt oberoende av en människas personliga egenskaper.

Varje fall bedöms individuellt

Skyddspolisens gör alltid en samlad bedömning i varje enskilt fall när den analyserar betydelsen av utländska bindningar och prövar resultatet av en säkerhetsutredning. Då beaktas personens situation och hur pass aktiva och fasta de berörda bindningarna är. Arbetsgivaren underrättas mycket sällan om utländska bindningar. Exempelvis är dubbelt medborgarskap eller tidigare medborgarskap i en annan stat sällan ensam en avgörande faktor för resultatet av utredningen.

Den fallspecifika bedömningen i förhållande till den befattning som föranleder utredningen bidrar också till att personens grundläggande fri- och rättigheter, särskilt kravet på jämlikhet, tillgodoses.

Till stöd för Skyddspolisens bedömningar finns bland annat den av justitieministeriet tillsatta nämnden för bedömningskriterier, som har gett tolkningsanvisningar när det gäller att utreda utländska bindningar.

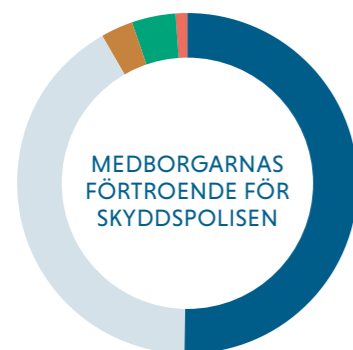
Förtroendet för Skyddspolisen har ökat

Skyddspolisen låter årligen utföra en enkät som gäller medborgarnas uppfattning om Skyddspolisens verksamhet. Den senaste enkäten genomfördes 16.-27.11.2020 och omfattade ett urval av den minst 18-åriga befolkningen i Finland utanför Åland.

En majoritet (91 %) av finländarna säger sig ha stort eller rätt stort förtroende för Skyddspolisen. Hälften (50 %) har stort förtroende för Skyddspolisen, medan två av fem (41 %) har rätt stort förtroende för organisationen.

Förtroendet för Skyddspolisen har ökat jämfört med det föregående året. Bara fem procent av dem som svarade på enkäten sade sig hysa misstroende mot Skyddspolisen.

26

- Stort 50 %
- Rätt stort 41 %
- Kan inte säga 3 %
- Inte så stort 4 %
- Inte det minsta 1 %

Det totala antalet intervjuer var 1 002. Felmarginalen är +/- 3 procentenheter.

27

